

Rassen die passen in streekeigen natuur en cultuurlandschappen

Er een groeiende behoefte is aan informatie over het inzetten van zeldzame huisdierrassen in natuur- en landschapsbeheer en de extensieve agrarische bedrijfsvoering. Dat bleek tijdens de jaarlijkse dag voor terreinbeheerders, die 29 september werd gehouden op Landgoed Mariënwaerd.

De vragen die de deelnemers op de dag voor terreinbeheerders bij de SZH-stand stelden, waren bijvoorbeeld: waar zijn de traditionele rassen nu nog geschikt voor? Welk zeldzaam ras past bij het natuurgebied dat ik beheer? Wat kan ik met zeldzame rassen op de boerderij die ik geërfd heb? Hoe schakel je om naar het houden van zeldzame rassen? En: bij welk natuurbeheer past cultuurhistorisch gezien welk ras?

Een nieuw dubbeldoel

Het is logisch dat zeldzame huisdierrassen gebruikt worden om het cultuurlandschap en de natuur te beheren. De authentieke veerassen die Nederland rijk is, hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de grote diversiteit van de Nederlandse landschappen. De dieren passen bij het beheer van onze streekeigen natuur en cultuurlandschappen, niet alleen omdat ze er 'thuis' horen, maar ook ecologisch gezien.

Het zijn dubbeldoeldieren die robuust genoeg zijn om de vaak schrale natuur te beheren. Oorspronkelijk was de term dubbeldoeldier de benaming voor rundren die een goede hoeveelheid van zowel melk als vlees produceerden of kippen die zowel eieren leggen als goed vlees leveren. Nu gebruikt de SZH de term om aan te geven dat zeldzame huisdierrassen natuurbeheer goed combineren met regionale voedselproductie. De authentieke rassen leveren bovendien een meerwaarde bij educatieve en recreatieve activiteiten. Of aan de marketing van een natuurgebied of regionaal landschap.

Rassen die echt passen

Met het programma 'Rassen die passen' wil de SZH mensen op weg helpen om zeldzame huisdierrassen te benutten. Dit gaat over alle zeldzame huisdierrassen. Het makkelijkste voorbeeld van een ras dat past bij een cultuurlandschap, zijn de heideschappen op de hei. Bekend zijn natuurlijk ook de grazende Brandrode runderen in het rivierenlandschap of de Lakenvelders op natuurgrasland bij landgoederen.

Maar 'Rassen die passen' gaat ook over nieuwe functies van de dieren. Een natuurbeheerder uit Flevoland vertelde op de beheerdersdag dat hij kippen wilde inzetten om een geologisch monument zichtbaar te houden, omdat grazers en wroeters daar niet delicaat genoeg 'werken'. En in Oosterbeek bestrijden Bonte

Heideschappen en landgeiten samen aan het werk in een natuurgebied

Gilde van Traditionele Schaapherders

Lakenvelders op Mariënwaerd

Bentheimers de woekerende plant duizendknoop, tot volle tevredenheid van de buurtbewoners.

In het afgelopen half jaar is veel informatie verzameld en is met diverse experts gesproken. Daaruit bleek dat er behoefte is aan een simpel stappenplan dat natuurbeheerders, terreineigenaren en boeren

Praktijkvoorbeelden

De Ouwendorperhoeve in Garderen is een gemengd bedrijf dat met de melk van zijn Friese melkschappen schapenkaas maakt en de wei voert aan de Bonte Bentheimervarkens, die op hun beurt weer ingezet worden voor natuurbeheer in het bos. Daarnaast geven ze de lammeren melk van hun Lakenvelders en verbouwen ze vergeten gewassen die de dieren graag eten.

Met de ruim honderd Brandrode runderen van de biologische zorgboerderij De Groote Modderkolk in Loenen, beheert Natuurmonumenten 1800 hectare natuur- en landbouwgronden. Het

helpt om te bepalen welk dier ze waarvoor kunnen inzetten. Daarvoor is een beslisboom gemaakt. Via simpele vragen kun je tot een helder besluit komen welk beheer nodig is en welk dier (ras) je kunt gebruiken. Vragen zoals 'welk ras past bij de streek?', 'past het dier bij de voedselrijkdom in het te beheren gebied?', 'is er productie mogelijk van vlees of melk?', of 'zijn de dieren vriendelijk tegen bezoekers en kinderen?'

Natuurkennis én productiviteit

Voor 'Rassen die passen' gaat de SZH de website www.rassendiepassen.nl ontwikkelen. Daarop staat de beslisboom. Tegelijkertijd ontsluit en actualiseert de SZH zoveel mogelijk bestaande achtergrondinformatie over zeldzame huisdierrassen en natuur- en landschapsbeheer. Natuurbeheerders en boeren kunnen hier ook gegevens vinden over bijvoorbeeld de productiviteit van de zeldzame huisdierrassen, de

vlees wordt in pakketten verkocht aan recreanten en in de buurt.

Op Heerlijkheid Mariënwaerd in Beesd begrazen Lakenvelders (kasteelkoeien) de natuurterreinen van het landgoed. Daarnaast vormen ze een toeristische attractie en voorzien ze de landgoedrestaurants van Lakenvelder vlees.

Berry Klein Swormink laat rond Lettele Brandrode runderen natuurterreinen begrazen. Hij werkt nauw samen met de Stichting Natuurboeren onder meer op het gebied van marketing van biologische producten.

robuustheid of over de vruchtbaarheid. Dit wordt aangevuld met praktijkvoorbeelden over de dubbeldoeldieren.

De informatie over het natuurbeheer van de SZH sluit aan bij het onafhankelijke kennisnetwerk Ontwikkeling Beheer Natuurkwaliteit (OBN), waarin natuurbeheerders en ecologen samenwerken aan het verbeteren van natuur- en landschapsbeheer. Dit netwerk beschrijft op de site Natuurkennis (www.natuurkennis.nl), die dit jaar is geactualiseerd, de laatste stand van zaken op het gebied van natuurbeheer van zeventien natuurtypen en tien landschapstypen. Op de website zal ook informatie komen te staan over de verschillende typen van begrazing en de diersoorten en -rassen die hiervoor geschikt zijn.

Platform creëren

Met het programma 'Rassen die passen' zal de SZH een platform creëren voor natuurbeheerders, natuurinclusieve agrarische ondernemers en terreinbeherende instanties rond de vraag: hoe en waar kun je zeldzame Nederlandse rassen inzetten?

Daarnaast organiseert de SZH veldexcursies naar voorbeeldbedrijven. Vaste onderdelen van het digitale platform zijn achtergrondinformatie en een beslisboom.

Bij dit alles heeft de SZH mensen uit de praktijk nodig. Er zijn al veel voorbeelden van mensen die in de praktijk werken met rassen die passen (zie kader), maar dat moeten er meer worden. Doe dus mee! Neem contact op met de SZH of geef je e-mailadres door en we houden je op de hoogte. ●

Informatie: www.szh.nl en opgeven voor platform of nieuws: info@szh.nl